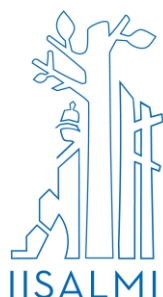

IISALMEN KAUPUNGIN KONSERNIOHJE

Kaupunginhallitus 5.2.2024
Kaupunginvaltuusto 18.3.2024

Sisällys

1. Johdanto.....	2
2. Konserniohjeen tarkoitus, tavoite ja sitovuus.....	3
3. Konserniohjeen soveltamisala ja määritelmät.....	4
4. Konsernijohto	4
5. Konserniraportointi	6
5.1. Konsernitilinpäätös	6
5.2. Tilintarkastus ja tarkastuslautakunnan tiedonsaanti.....	7
6. Tytäryhteisöjen ohjaaminen.....	8
6.1. Tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimeäminen	8
6.2. Velvollisuus hankkia kaupungin kanta asiaan ennen päätöksentekoa	9
6.3 Tytäryhteisöjen tiedottamisvelvollisuus konsernijohdolle.....	10
6.4 Tytäryhteisöissä noudatettava henkilöstöpolitiikka	10
6.5. Tavoitteiden asettaminen tytäryhteisöille	11
7. Sisäinen valvonta, riskienhallinta, varautuminen häiriötilanteisiin ja sisäinen tarkastus	11
7.1 Varautuminen häiriötilanteisiin.....	13
7.2 Sisäinen tarkastus	13
8. Kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus.....	14
9. Keskitetyt konsernitoiminnot.....	14
10. Kaupungin luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen.....	15
11. Viestintä.....	16
12. Kaupungin tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa.....	16

1. Johdanto

Valtuusto päättää omistajaohjauksen tavoitteista ja konserniohjeesta kuntalain 14 § mukaisesti. Konserniohje on omistajaohjauksen keskeinen väline.

Omistajaohjaus tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Toimenpiteet voivat liittyä ainakin perustamissopimuksiin, yhtiöjärjestysmääräyksiin, muihin sopimuksiin, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen kuntaa eri yhteisöissä edustaville henkilöille sekä muuhun kunnan määräysvallan käyttöön.

Omistajaohjaus turvaa kaupungin pitkäjänteisen toiminnan ja varmistaa pääoman käytön sekä omaisuuden hankintaan ja hoitoon liittyvän päätöksenteon systemaattisuuden, pitkäjänteisyyden ja pääoman käytön tehokkuuden.

Omistajaohjauksen tavoitteet määritellään kaupunkistrategiassa sekä sen liitteissä. Iisalmen kaupungin omistajapolitiikka on aktiivista, tarkoituksenmukaista ja tehokasta.

Kuntalain 47 § mukaan konserniohjeessa annetaan tarpeelliset määräykset ainakin kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta, konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestämisestä, tiedottamisesta ja kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaamisesta, velvollisuudesta hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa, konsernin sisäisistä palveluista, kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanosta ja nimeämisestä sekä kunnan tytäryhteisöjen hyvästä hallinto- ja johtamistavasta.

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaa, analysointia ja raportointia.

2. Konserniohjeen tarkoitus, tavoite ja sitovuus

Konserniohje varmistaa konsernin kokonaisedun, valtuuston tytäryhteisölle asettamien omistajapoliittisten linjausten sekä toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisen osakeyhtiölain ja kuntalain mukaisesti. Konserniohjeessa määritellään tytäryhteisöjen ohjaus, seuranta, raportointi ja valvonta.

Konserniohje hyväksytään tytäryhteisön yhtiökokouksessa ja hallituksessa. Samalla tytäryhteisö sitoutuu konserniohjeen noudattamiseen. Tytäryhteisön hallituksen tulee toimittaa konsernijohdolle pöytäkirjanote ohjeen hyväksymisestä yhteisöä sitovaksi. Konserniohjetta noudatetaan tytäryhteisöissä, jollei pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai säännöistä muuta johdu.

Omistajaohjauksessa kaupunki ottaa huomioon yhteisöjen lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa yhdenvertaisuusperiaatteen mukaisesti käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella.

Konserniohjeen ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön ja muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti konserniohjeessa erikseen mainituille tahoille, esim. kaupungin valvontavastuuviranhaltijalle.

Konserniohje ei muuta tytäryhteisöjen, osakkuusyhteisöjen tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta.

3. Konserniohjeen soveltamisala ja määritelmät

Kaupunki tytäryhteisöineen muodostaa kaupunkikonsernin. Konserniohjetta sovelletaan kaikissa Iisalmen kaupunkikonserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä sekä niiden tytäryhteisöissä. Kuntayhtymissä ja kaupungin osakkuusyhteisöissä kaupungin edustajien tulee pyrkiä siihen, että konserniohjetta noudatetaan yhteisöissä. Osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien ohjaukseen konserniohjetta noudatetaan siten soveltuvin osin.

Iisalmen kaupungin konserniohjeessa tarkoitetaan

- kaupunkikonsernilla eli Iisalmi-konsernin omistusrakennetta, johon kuuluvat Iisalmen kaupunki ja sen liikelaitos sekä tytäryhteisöt,
- tytäryhteisöllä kaupungin kokonaan omistamaa yhtiötä tai yhtiöitä, joissa kaupungilla on määräysvalta (kirjanpitolaki 1 luku 5 § ja osakeyhtiölaki 1 luku 3 §) sekä muuta yhteisöä tai säätiötä, jossa kaupungilla on määräysvalta,
- osakkuusyhteisöllä osakkuusyritystä, jossa kaupungilla on 20-50 % omistusosuus ja enintään puolet osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä (kirjanpitolaki 1 luku 8 §)
- kuntayhtymällä kuntalain 49 § tarkoittamaa kuntien yhteistoiminnan muotoa
- konserniyhteisöillä tytäryhteisöä, osakkuusyhteisöä ja kuntayhtymää.

Iisalmen kaupungin ajantasainen konsernirakenne esitetään vuosittaisessa talous- ja toimintasuunnitelmassa.

4. Konsernijohto

Konsernijohto tehtävineen on määrätty hallintosäännön osassa 5. Konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, kaupunginjohtaja, toimialajohtajat, hallintojohtaja, talousjohtaja ja elinkeinojohtaja.

Kaupunginjohtaja johtaa ja koordinoi konsernijohtamista. Kaupunginjohtaja raportoi kaupunginhallitukselle. Kaupunginjohtajalla on oikeus tarvittaessa nimetä yhtiökokouksen tai vastavan toimielimen edustajan varahenkilö.

Kaupunginjohtajalla on hallintosäännön mukaan läsnäolo- ja puheoikeus tytäryhteisön hallituksen tai vastaavien toimielinten kokouksissa kyseisen toimielimen niin päättäessä ja tällöin toimielimen on toimitettava etukäteen kaupunginjohtajalle tiedoksi kokouksessa käsiteltävät asiat. Menettelyllä pyritään varmistamaan aktiivinen omistajaohjaus ja välittömän sekä merkityksellisen tiedon välittyminen kaupungin ja tytäryhteisön välillä.

Valvontavastuuviranhaltija perehtyy yhteisöjen toimintaan, seuraa ja valvoo yhteisöjen toimintaa sekä toimii yhdyshenkilönä kaupungin ja yhteisön välillä. Yhteisön tulee toimittaa kokousten esityslistat ja pöytäkirjat kaupungin kirjaamoon, kirjaamo@iisalmi.fi sekä kaupunginjohtajalle ja valvontavastuuviranhaltijalle.

Valvontavastuuviranhaltija raportoi kaupunginjohtajalle. Raportoitavia asioita ovat muun muassa muutokset yhteisön tavoitteissa, tuloksellisuudessa tai taloudellisessa asemassa. Raportoitavia asioita ovat myös konserniohjeen määräyksistä tai muista omistajan ohjeistuksista poikkeaminen tai lainsäädännön ja hyvän hallinnon vastainen toiminta.

Valvontavastuut / tytäryhteisöt

Iisalmen Teollisuuskylä Oy	teknisen ja ympäristötoimialan johtaja, varalla hallintojohtaja
Petterinkulma Oy	talousjohtaja, varalla hallintojohtaja
Kiinteistö Oy Iisalmen Lumakeskus	elinkeinojohtaja, varalla talousjohtaja

Valvontavastuut / muut konserniyhteisöt

Pohjois-Savon liitto	elinkeinojohtaja, varalla talousjohtaja
Savonia ammattikorkeakoulu (AMK) Oy	sivistys- ja hyvinvointitoimialan johtaja, varalla elinkeinojohtaja
Savon ICT -Palvelut Oy	hallintojohtaja, varalla talousjohtaja
Savon koulutuskuntayhtymä (SAKKY)	sivistys- ja hyvinvointitoimialan johtaja, varalla elinkeinojohtaja

Ylä-Savon Jätehuolto Oy	teknisen ja ympäristötoimialan johtaja, varalla hallintojohtaja
Ylä-Savon koulutuskuntayhtymä (YSAO)	sivistys- ja hyvinvointitoimialan johtaja, varalla elinkeinojohtaja
Ylä-Savon Pääomarahasto Oy	elinkeinojohtaja, varalla talousjohtaja
Ylä-Savon Vesi Oy	teknisen ja ympäristötoimialan johtaja, varalla hallintojohtaja

5. Konserniraportointi

Kaupungin tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kaupunginhallitukselle, kaupunginjohtajalle ja valvontavastuuviranhaltijalle kaupunkikonsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

Raportoinnissa noudatetaan lisalmen kaupungin antamia ohjeita ja aikatauluja. Tytäryhteisöllä tulee olla raportointia varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät.

5.1. Konsernitilinpäätös

Tytäryhteisöjen tulee toimittaa kaupungille tiedot konsernitilinpäätöksen laatimista varten.

Kaupungin viranhaltijat antavat tarkemmat ohjeet konsernitilinpäätöksen laatimiseksi tarvittavista tiedoista, laadinta-aikataulusta, tiedonannon määräajoista ja mahdollisista tiedonantopohjista tilinpäätös- ja toimintakertomustietojen ilmoittamisessa.

Konserniyhteisöillä tulee olla kalenterivuotta vastaava tilikausi. Yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhtiöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitoa.

Konserniyhteisöjen tietojärjestelmien ja keskinäisen tietojenvaihdon tulee tukea konsernitilinpäätöksen edellyttämää raportointia. Kilpailulain kilpailuneutraalisäännöksen

30 d § mukaan kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa harjoittavan kunnan tai sen määräysvaltaan kuuluvan yksikön on pidettävä taloudellisesta toiminnastaan erillistä kirjanpitoa.

Julkisyhteisöjen ja niiden määräysvallassa olevien yksiköiden toiminnalle on asetettu lisävelvoitteita toimintoihin liittyvien tuottojen ja kustannusten kohdistamiseen, dokumentointiin ja seurantaan. Kilpailu- ja kuluttajavirasto valvoo eriyttämiselvöllisyyden noudattamista. Eriyttämiselvoite edellyttää, että kaupungin ja sen tytäryhteisöjen on pidettävä markkinaehtoisesta toiminnastaan erillistä kirjanpitoa ja pystyttävä osoittamaan hinnoittelun markkinaehtoisuus kustannuslaskennan avulla. Markkinaehtoisesta toiminnasta esitetään jatkossa tilinpäätöksessä erillinen, toimintayksikkökohtainen liitetieto.

Säännöstä ei sovelleta, mikäli yksikön kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan liikevaihto on alle 40 000 € vuodessa. Kilpailuneutraliteettia suojataan kilpailulailla ja muun muassa kuntalain markkinoilla toimimista koskevilla säännöksillä. Sääntely turvaa tasapuoliset kilpailuedellytykset julkisen ja yksityisen elinkeinotoiminnan välillä. Kilpailulain vaatimuksia koskevat tarkemmat raportointiohjeet antaa elinvoima- ja konsernipalvelujen talouspäällikkö.

5.2. Tilintarkastus ja tarkastuslautakunnan tiedonsaanti

Kaupunkikonsernissa noudatetaan yhtäläistä tilintarkastustapaa. Kaupunki kilpailuttaa tilintarkastuksen ja tilintarkastajan toimikausi on enintään kuusi vuotta. Kaupungilla ja sen tytäryhteisöillä on sama tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastajalla on salassapitosäännösten oikeus saada kunnan viranomaisilta ja tytäryhteisöiltä ja säätiöiltä tiedot ja nähtävikseen asiakirjat, joita hän pitää tarpeellisina tarkastustehtävän hoitamiseksi.

Tarkastuslautakunta laatii suunnitelman konserniyhteisöjen tilintarkastuksen järjestämisestä tilintarkastajaehdokkaiden nimeämistä varten. Tarkastuslautakunta nimeää tilintarkastajaehdokkaat yhtiökokouksissa ja säätiöiden vuosikokouksissa tehtävää päätöstä varten. Tarkastuslautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty

tuloksellisesti ja tarkoituksenmukaisesti.

Tarkastuslautakunnalla ei ole oikeutta saada tietoja ja nähtäväkseen asiakirjoja suoraan tytäryhteisöjen toimielimiltä tai vastuuhenkilöiltä. Tarkastuslautakunnan tietojensaantioikeus tytäryhteisöistä rajoittuu konsernijohtoon raportointiin ja muihin kunnan viranomaisten hallussa oleviin asiakirjoihin. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

6. Tytäryhteisöjen ohjaaminen

6.1. Tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimeäminen

Kaupunginhallitus nimeää hallitusehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin.

Hallitusjäsenehdokkaiksi tulee nimetä ja valita tasa-arvolain mukaisesti naisia ja miehiä.

Tytäryhteisöjen hallitukseen voidaan nimetä kaupunkikonsernin ulkopuolisia henkilöitä, jos se on kaupunkikonsernin kokonaisedun näkökulmasta perusteltua.

Tytäryhteisöjen hallituksella tulee kollektiivina olla toimialatuntemuksen lisäksi riittävä liiketoiminnan ja talouden osaaminen sekä kyky ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tytäryhteisöissä noudatetaan kaupungin luottamushenkilöiden palkkio-ohjetta soveltuvin osin. Muissa konserniyhtiöissä ohjetta noudatetaan soveltuvin osin.

Osakeyhtiöissä osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa, jossa lisälmen kaupunkia edustaa yhtiökokousedustaja. Kaupunginhallitus voi ohjeistaa yhtiökokousedustajaa kokousasioista koskien mm. hallituksen puheenjohtajan ja jäsenten valintaa.

Yhtiökokousedustajan tulee olla kaupunginhallituksen valitsema luottamushenkilö tai viranhaltija, jolla on riittävä osaaminen ja kokemus ja joka käyttää osakkeenomistajan puhe- ja äänioikeutta.

Kaupunginhallitus antaa ohjeita konserniyhtiöiden hallintoelimissä oleville edustajilleen omistajan kannan huomioon ottamisesta käsiteltäviin asioihin. Iisalmen kaupungin nimeämien edustajien on toimittava kaupunginvaltuuston asettamien ja tytäryhteisöjen kanssa yhteisesti sovittujen tavoitteiden mukaisesti tytäryhteisöjen hallintoelimissä.

Tytäryhtiön hallituksen jäsenen tulee nauttia sen toimielimen luottamusta, joka on hänet tehtävään valinnut. Jos hallituksen jäsen ei nauti luottamusta, on hänet erotettava tehtävästään. Osakeyhtiölain 6 luvun 13 § mukaan hallituksen jäsenen voi ennen toimikauden päättymistä erottaa se, joka on hänet valinnut.

6.2. Velvollisuus hankkia kaupungin kanta asiaan ennen päätöksentekoa

Tytäryhteisön on jo valmisteluvaiheessa hankittava omistajan kanta merkittävästä asiasta. Velvollisuus omistajan kannan eli ennakkokäsityksen hankkimiseen on tytäryhteisön hallituksella, hallituksen puheenjohtajalla tai toimitusjohtajalla.

Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että omistajan kanta asiaan on haettu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä kokouksessa, kun merkittävästä asiasta tehdään päätös hallituksen kokouksessa.

Kaupungin kanta haetaan kaupunginhallitukselta liiketoiminnan kannalta merkittävistä asioista päätettäessä

- liiketoiminnan merkittävä laajentaminen (esim. uusille liiketoiminta-alueille)
- merkittävä investointi
- yhtiöjärjestyksen tai säätiön sääntöjen muuttaminen
- osakeanti tai muu oman pääoman muutos
- liiketoiminnan tai sen merkittävän osan myyminen
- merkittävä lainanotto tai vakuuden antaminen
- fuusio tai diffuusio
- omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan
- toimitusjohtajasopimuksen sisältö
- yhtiön tulokseen ja riskiin merkittävästi vaikuttava tapahtuma

- olennainen laskentaperiaatteiden muutos
- muu yhtiön kannalta merkittävä asia

Lähtökohtana on, että tytäryhteisön hallituksen puheenjohtaja ja / tai toimitusjohtaja selvittävät kaupungin kannan kirjallisesti riittävään informaatioon perustuen siten, että kaupunginhallituksella on riittävä tietopohja käytettävissään kannan muodostamiseen. Kaupungin kanta tulee hakea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Omistajan kannan dokumentoitu hankkiminen on osa yhtiön johdon huolellisuusvelvoitetta. Toimitusjohtajan valinnassa omistajan kannan hakee hallituksen puheenjohtaja. Kaupungin kannan hankkiminen ei muuta tytäryhteisön johdon oikeudellista asemaa ja vastuuta. Yhtiön hallitus ja toimiva johto kantavat aina vastuun tekemistään päätöksistä ja yhtiön johtamisesta.

6.3 Tytäryhteisöjen tiedottamisvelvollisuus konsernijohtolle

Hallitus voi osakeyhtiölain lojaliteettiperiaatteen mukaan vaitiolovelvollisuuttaan rikkomatta antaa tietoja yhtiön koko osakekannan omistaville tahoille. Tytäryhteisöillä on velvollisuus tiedottaa konsernijohtoa erikseen ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa.

Tiedottamisvelvollisuuden toteuttamisesta vastaavat tytäryhteisön hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja. Tiedottamisvelvollisuus täytetään olemalla yhteydessä kaupunginjohtajaan tai valvontavastuuviranhaltijaan.

6.4 Tytäryhteisöissä noudatettava henkilöstöpolitiikka

Kaupungin tytäryhteisöt ovat vastuullisia työnantajia, jotka toteuttavat hyvää johtamista ja huolehtivat henkilöstön hyvinvoinnista. Tytäryhteisöt kuuluvat hallituksensa päättämään työnantajajärjestöön ja soveltavat järjestäytymisensä mukaista työsopimusta.

Käytettävästä työsopimuksesta tekee päätöksen yhtiön hallitus.

Tytäryhteisöt ovat velvollisia noudattamaan kaupungin henkilöstöpoliittisia linjauksia soveltuvin osin. Olennainen poikkeaminen kaupungin henkilöstöpolitiikasta tai

henkilöstöeduista edellyttää kaupunginhallituksen suostumusta.

Tytäryhteisöllä on neuvotteluvollisuus konsernijohdon kanssa merkittävistä henkilöstöpoliittisista asioista.

Henkilöstöetuudet eivät saa ylittää tytäryhteisöissä tavanomaista ja kohtuullista tasoa.

Tytäryhtiön hallitus päättää toimitusjohtajan kokonaispalkasta, palkitsemisesta ja työsuhte-
eduista.

6.5. Tavoitteiden asettaminen tytäryhteisöille

Kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan ja taloudellisten tavoitteiden tulee toteuttaa kaupunkistrategiaa. Kaupunginvaltuusto asettaa talousarviossa merkittäville tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, joilla pyritään varmistamaan kaupunkistrategian toteuttaminen, omistaja-arvon kehittyminen ja suojaaminen ja se, että yhteisöjen toiminta on kaupunkikonsernin kokonaisedun mukaista.

Kaupunginhallitus käy vuosittain Iisalmen Teollisuuskylä Oy:n ja Petterinkulma Oy:n kanssa keskustelun, jossa arvioidaan yhtiön toiminnan tuloksellisuutta sekä asetetaan seuraavan vuoden tavoitteet. Keskusteluun osallistuvat yhtiöiden puolelta toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja.

Muiden konserniyhteisöjen osalta erillisten keskusteluiden käymisestä sovitaan erikseen.

Yhtiöt asettavat vuosittaiset tavoitteet omissa toimintasuunnitelmissaan ja talousarvioissaan.

7. Sisäinen valvonta, riskienhallinta, varautuminen häiriötilanteisiin ja sisäinen tarkastus

Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiössä on toimiva johtamisjärjestelmä ja säännöllinen raportointi, joka on oikeassa suhteessa liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta osaltaan varmistaa, että yhtiön toiminta on tehokasta ja tuloksellista, informaatio luotettavaa ja että säännöksiä ja toimintaperiaatteita noudatetaan.

Tytäryhteisöt laativat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kuvauksen Iisalmen kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen mukaisesti. Hallituksen tulee säännöllisesti arvioida yhtiön sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan tuloksellisuutta.

Riskienhallinta on osa yhtiön valvontajärjestelmää. Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan ja että riskienhallinnan periaatteet on määritelty.

Riskienhallintaa toteutetaan osana tytäryhtiön tavanomaisia johtamis-, suunnittelu- ja ohjaukseenkäytäntöjä. Tytäryhteisöt ylläpitävät ajantasaista riskiprofiilia toiminnastaan, jotta keskeiset riskit hallitaan ja mahdollisuudet hyödynnetään suunnitelmallisesti. Tytäryhteisöt tekevät organisaation keskeisiin tehtäviin ja tavoitteisiin perustuvan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavan kuvauksen.

Kuvaus ja riskiprofiili, jotka käydään läpi valvontavastuuviranhaltijan ja yhtiön johdon välisissä neuvotteluissa, toimivat näyttönä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä.

Tytäryhteisöjen tulee säännönmukaisesti riskienhallintaprosessissaan analysoida toimintaympäristön muutoksia, tunnistaa toiminnan ja talouden tavoitteita uhkaavia riskejä sekä mahdollisuuksia, arvioida riskien ja mahdollisuuksien vaikutuksia ja toteutumisen todennäköisyyttä, ylläpitää ajantasaista kuvausta (riskiprofiili) merkittävimmistä riskeistä ja niiden hallintakeinoista sekä seurata ja arvioida riskien hallinnan toimenpiteiden tuloksellisuutta.

Tytäryhteisön tulee raportoida kaupungille vuosittain, esim. tilinpäätöksen yhteydessä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavasta ja sen tuloksellisuudesta, yhteisön strategisista tavoitteista uhkaavista merkittävistä riskeistä ja myös strategisista mahdollisuuksista sekä riskien hallinnan menettelyistä ja tuloksellisuudesta.

Vastuu riskienhallinnan valvonnasta on viime kädessä yhtiön hallituksella. Kaupunkikonsernin tytäryhteisöissä toimitusjohtajalla ja yhtiön johtoryhmällä on kokonaisvastuu asianmukaisen riskienhallinnan järjestämisestä. Tilintarkastajan tehtävänä on arvioida niitä prosesseja, joilla organisaatioissa varmistetaan, että merkittävät riskit on ymmärretty ja että niitä hallitaan asianmukaisesti.

7.1 Varautuminen häiriötilanteisiin

Tytäryhteisöjen tulee varautua häiriötilanteisiin ja laatia vähintään lain sekä omistajan edellyttämät kirjalliset suunnitelmat toiminnan jatkuvuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi. Tarvittavien riskienhallintasuunnitelmien (mm. toiminnan jatkuvuuden varmistamiseen ja turvallisuuteen liittyvien) laatimisvastuiden tulee sisältyä myös tytäryhteisöjen alihankinta- ja ostopalvelusopimuksiin.

7.2 Sisäinen tarkastus

Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiön sisäinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty ja oikeassa suhteessa liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen. Sisäinen tarkastus konsultoi ja arvioi tarvittaessa niitä prosesseja, joilla yhteisöissä varmistetaan, että sisäinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty, merkittävät riskit tunnistettu ja että niitä hallitaan asianmukaisesti. Hallituksen tehtävänä on huolehtia, että yhtiöllä on käytettävissä liiketoiminnan kokoon nähden riittävät sisäisen tarkastuksen resurssit. Yhtiön sisäisen tarkastuksen organisointi ja työskentelytavat ovat riippuvaisia muun muassa yhtiön harjoittaman liiketoiminnan laadusta ja laajuudesta, henkilökunnan määrästä ja muista vastaavista tekijöistä.

Liikevaihdoltaan ja henkilöstömäärältään merkittävässä tytäryhteisöissä on suositeltavaa laatia riskiperusteinen sisäisen tarkastuksen suunnitelma, jonka yhtiön hallitus hyväksyy vuosittain. Tytäryhteisöjen sisäinen tarkastus voidaan toteuttaa joko kaupungin sisäisen tarkastuksen palveluna tai ostopalveluna ulkopuoliselta palveluntuottajalta. Iisalmen kaupungin sisäisellä tarkastuksella on oikeus pyytää tytäryhteisöiltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät tiedot ja asiakirjat, kun tarkastus suoritetaan tarkastustoimikunnan työsuunnitelmaan tai konsernijohdon toimeksiantoon perustuen.

Sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisön toimintaa ja taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisprosesseja. Sisäisen tarkastuksen henkilöstö ei saa paljastaa sivulliselle salassa pidettävää tietoa.

8. Kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

Valtuusto asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kaupunkistrategiasta. Tavoitteisiin vaikuttaa myös yhtiön taloudellinen asema, toimintaympäristö ja liiketoiminnan luonne.

Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua valtuuston niille asettamiin tavoitteisiin. Tytäryhteisöjen hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Tytäryhteisöjen strategista suunnittelua ohjaa osaltaan kaupunginvaltuuston hyväksymä talous- ja toimintasuunnitelma. Tytäryhteisöjen tulee laatia niille asetettujen tavoitteiden pohjalta vuosittain talousarvio ja toimintasuunnitelma sekä rahoitus- ja investointisuunnitelma.

Tytäryhteisöjen investointeja ohjataan tytäryhteisöille asetetulla velvollisuudella hankkia kaupungin kanta ennen merkittävistä investoinneista päättämistä. Tytäryhteisön hallituksen tulee arvioida investoinnin merkittävyys tapauskohtaisesti.

Tytäryhteisöissä hallituksen ja yhteisön johdon tulee investointeja suunnitellessaan tehdä huolellisuusvelvoitteensa täyttämiseksi asianmukaiset investointilaskelmat ja -selvitykset, jotta investointien taloudellisesta ja toiminnallisesta kannattavuudesta voidaan riittävästi varmistua.

Investoinnin perusteet ja selvitykset esitetään konsernijohdolle kaupungin kantaa vaativissa investoinneissa ennen päätöksentekoa. Investointilaskelmissa tulee ottaa huomioon vaikutukset yhteisön tulokseen ja kassavirtaan sekä suhteuttaa päätöksen riskit hyväksyttävään riskitasoon.

9. Keskitetyt konsernitoiminnot

Keskitettyjä konsernitoimintoja tuottavat Iisalmen kaupunkikonsernissa mm. kaupungin talous- ja henkilöstöpalvelut sekä Savon ICT-Palvelut Oy.

Kaupunkikonsernissa suositaan keskitettyjen palvelujen käyttöä tukipalveluja järjestettäessä.

Tytäryhteisöjen on selvitettävä yhteistyössä konsernijohdon kanssa keskitettyjen toimintojen edellytykset yhtiön toiminnassa ennen kuin yhtiöt suunnittelevat ulkoistettuja palveluja tai uusia rekrytointeja. Samoin suuria tietojärjestelmähankintoja suunniteltaessa on oltava etukäteen yhteydessä kaupungin tietohallintokoordinaattoriin.

Konserniyhteisöjen hankinnoissa tulee mahdollisuuksien mukaan tehdä yhteistyötä kaupungin kanssa.

Iisalmen kaupunki hoitaa konsernitilin avulla kaupungin omien varojen lisäksi siihen liitettyjen tytäryhteisöjen kassavaroja.

10. Kaupungin luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen

Julkisomisteisten yhtiöiden tulee toimia läpinäkyvästi ja noudattaa hyvän hallinnon ja johtamisen periaatteita. Tytäryhteisöiltä kaupungille saapuvat asiakirjat (mm. hallitusten pöytäkirjat) ovat lähtökohtaisesti julkisia. Yhtiön hallitus vastaa siitä, ettei se luovuta salassa pidettävää tietoa. Osakeyhtiölain mukaan hallitus ja sen jäsenet eivät saa antaa yhtiön asioista tietoja, joiden ilmitulo voi vahingoittaa yhtiötä.

Valtuutetulla on oikeus saada tehtävänsä hoitoa varten tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita hän pitää toimensaan tarpeellisena sekä myös muulla luottamushenkilöllä on oikeus saada kunnan viranomaisilta tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita hän pitää toimensaan tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 6 ja 7 § mukaan eivät ole vielä julkisia, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Tietopyyntö esitetään kirjallisesti kaupungin kirjaamoon.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamiaan tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, jos ne ovat salassa pidettäviä.

11. Viestintä

Hyvä hallinto edellyttää luotettavaa ja riittävää tiedottamista. Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava, että yhteisön tiedottaminen on riittävää ja että se täyttää kuntalain vaatimukset. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa tulee huomioida julkisuus- ja salassapitosäännökset.

Tiedottamisesta vastaa tytäryhteisön toimitusjohtaja tai vastaava sekä hallitus. Kuntalain 29 § mukaan kunnan toiminnasta on tiedotettava asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Silloin kun kunnan tehtävä on annettu yhteisön tai säätiön hoidettavaksi, kunnan on sopivin tavoin tiedotettava asukkailleen yhteisön tai säätiön toiminnasta. Koska tiedottamisvelvollisuus koskee koko kaupunkikonsernin toimintaa, kaupungin tytäryhteisöjen on oma-aloitteisesti tiedotettava riittävällä tavalla toiminnastaan ja taloudestaan.

12. Kaupungin tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa

Konserniohjeen lisäksi tytäryhteisöt noudattavat toiminnassaan hyvää hallinto- ja johtamistapaa. Konserniyhteisöjen tulee hyväksyä yhtiössä noudatettavat hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteet siten, että ne varmistavat, että tytäryhteisöissä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että kuntien omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kuntakonsernin kokonaisuus turvaten.

Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan tulee huolehtia hallituksessa hyväksytyyn ohjeen antamisesta uudelle toimitusjohtajalle. Toimitusjohtaja ja/tai hallituksen puheenjohtaja vastaavat hyväksytyyn ohjeen antamisesta uusille hallituksen jäsenille.